

۱- دو جعبه داریم که در هر کدام چهار بسته‌ی شش تایی مداد رنگی هست. در این جعبه‌ها چند مداد رنگی وجود دارد؟ در این جعبه‌ها ۴۸ مداد رنگی وجود دارد.

$$4 \times 12 = 48 \quad 12 \times 4 = 48$$

۲- در یک کارتن ۹ بسته‌ی ۱۲ تایی مداد رنگی هست. این کارتن چند مداد رنگی دارد؟ این کارتن ۱۰۸ مداد رنگی وجود دارد.

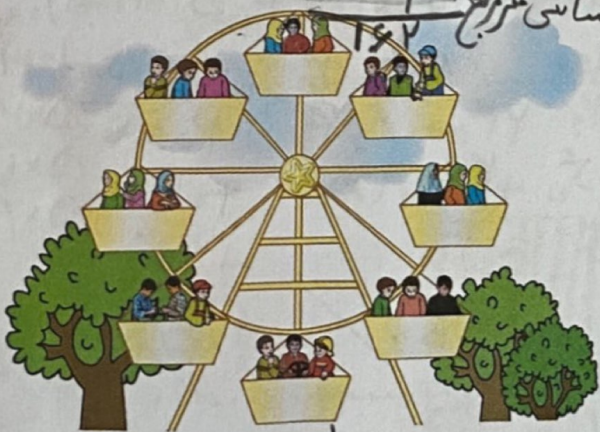
$$\begin{array}{r} 12 \\ \times 9 \\ \hline 108 \end{array}$$

۳- طول یک مستطیل ۱۸ سانتی متر و عرض آن ۹ سانتی متر است. مساحت این مستطیل چند سانتی متر مربع است؟ مساحت این مستطیل ۱۶۲ سانتی متر مربع است.

۴- تعداد دانش‌آموزانی را که در چرخ و فلک نشسته‌اند، پیدا کنید.

$$8 \times 12 = 96$$

۲۴ دانش‌آموز در چرخ و فلک وجود دارد.

۵- هر دوجین مداد ۱۲ مداد است. ۴ دوجین مداد چند مداد است؟ ۴۸ مداد است.

$$12 \times 4 = 48$$

۶- زمینی مربع شکل داریم که هر ضلع آن ۴۲ متر است. محیط آن چند متر است؟ محیط آن ۱۶۸ متر است.

$$42 \times 4 = 168$$

۷- در دبستان اندیشه تعداد دانش‌آموزان کلاس ششم ۲۷ نفر است، تعداد دانش‌آموزان کلاس اول ۳ برابر آن‌هاست.

چند دانش‌آموز در کلاس اول این دبستان درس می‌خوانند؟ ۸۱ دانش‌آموز در کلاس اول وجود دارد.

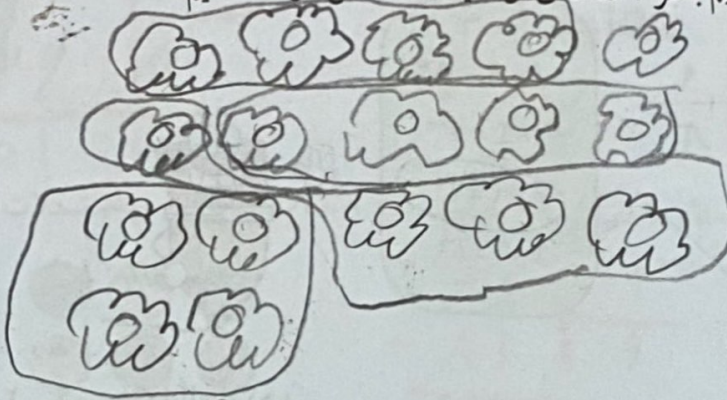
$$\begin{array}{r} 27 \\ \times 3 \\ \hline 81 \end{array}$$

تقسیم با باقی مانده

فعالیت

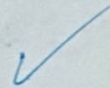
۱- ۱۷ شاخه گل داریم. می خواهیم با هر ۴ شاخه ی آن ها یک دسته گل درست کنیم.

چند دسته گل درست می شود؟

چند شاخه گل باقی می ماند؟

با رسم شکل توضیح دهید.

۲- ۱۷ شاخه گل داریم. می خواهیم آن ها را به طور مساوی در ۴ گلدان

تقسیم کنیم. شما گل ها را یکی یکی در گلدان ها بکشید. این کار را ادامه

دهید تا همه ی گل ها به تعداد مساوی در گلدان ها قرار گیرند.

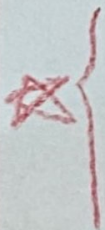
در هر گلدان چند گل قرار می گیرد؟

چند گل باقی می ماند؟

برای حل کردن مسئله ی بالا می توانیم از نماد — استفاده کنیم و پاسخ را به صورت زیر بنویسیم:

$$\begin{array}{r|l} 17 & 4 \\ - 16 & 4 \leftarrow \text{خارج قسمت} \\ \hline 1 & 1 \leftarrow \text{باقی مانده} \end{array}$$

۱- خارج قسمت و باقی مانده‌ی هریک از تقسیم‌ها را به دست آورید. از راهنمای داده شده کمک بگیرید.

$$\begin{array}{r} 46 \overline{) 42} \\ \underline{30} \\ 12 \end{array}$$

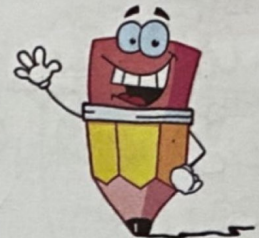
✓

$$\begin{aligned} 5 \times 6 &= 30 \\ 6 \times 6 &= 36 \\ 7 \times 6 &= 42 \\ 8 \times 6 &= 48 \end{aligned}$$

$$\begin{array}{r} 75 \overline{) 72} \\ \underline{63} \\ 9 \end{array}$$

✓

$$\begin{aligned} 6 \times 9 &= 54 \\ 7 \times 9 &= 63 \\ 8 \times 9 &= 72 \\ 9 \times 9 &= 81 \end{aligned}$$

۲- تقسیم‌ها را انجام دهید.

$$\begin{array}{r} 45 \overline{) 42} \\ \underline{30} \\ 12 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 50 \overline{) 48} \\ \underline{30} \\ 18 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 41 \overline{) 40} \\ \underline{30} \\ 10 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 22 \overline{) 21} \\ \underline{14} \\ 7 \end{array}$$

✓

۳- باقی مانده‌ی کدام تقسیم‌های زیر، صفر می‌شود؟

$$\begin{array}{r} 18 \overline{) 18} \\ \underline{18} \\ 0 \end{array}$$

✓

$$\begin{array}{r} 8 \overline{) 6} \\ \underline{6} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 13 \overline{) 12} \\ \underline{10} \\ 2 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 12 \overline{) 12} \\ \underline{12} \\ 0 \end{array}$$

✓

$$\begin{array}{r} 79 \overline{) 72} \\ \underline{63} \\ 9 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 13 \overline{) 12} \\ \underline{10} \\ 2 \end{array}$$

۴- آیا تقسیم ۷۹ بر ۹ باقی مانده دارد؟ بلیه.

تقسیم ۳۴ بر ۷ چگونه؟ بلیه.

کار با ماشین حساب

۱- حاصل تقسیم‌های زیر را به کمک ماشین حساب پیدا کنید.

$$240 \div 10 = 24$$

$$128 \div 4 = 32$$

$$215 \div 5 = 43$$

۲- حاصل تقسیم ۱۷ بر ۳ را با ماشین حساب به دست می‌آوریم. چه عددی روی صفحه

ظاهر می‌شود؟ آیا با این عدد آشنا شده‌اید؟ این اتفاق برای تقسیم‌هایی که باقی مانده دارند می‌افتد

و حاصل تقسیم به این صورت نمایش داده می‌شود.

5.6666666

5.4444444

تمرین

۱- اتوبوسی که ۳۷ مسافر داشت، خراب شد. مسافران پیاده شدند و هر تاکسی ۴ نفر از آن‌ها را سوار کرد. برای اینکه همه‌ی مسافران سوار تاکسی شوند، چند تاکسی لازم است؟

$$\begin{array}{r} 37 \\ - 4 \\ \hline 33 \\ \hline 01 \end{array}$$

$$9 + 1 = 10$$

یک مسافر

۱۰ تاکسی لازم است.

۲- طاهّا ۸۴ شکلات داشت. او در روز نیمه‌ی شعبان بسته‌های ۹ تایی شکلات درست کرد و به ۹ همسایه داد. چند شکلات برای خودش باقی ماند؟

$$\begin{array}{r} 84 \\ - 9 \\ \hline 75 \end{array}$$

۳- شیرینی‌پزی در کرمانشاه در ۶ روز ۴۲ جعبه نان برنجی درست کرد. او در هر روز چند جعبه نان برنجی درست کرده است؟

$$\begin{array}{r} 42 \\ - 6 \\ \hline 36 \\ \hline 00 \end{array}$$

۷ جعبه

۴- ۳۷ کیلوگرم گیلان را در جعبه‌هایی می‌ریزیم که هر کدام ۵ کیلوگرم گیلان جا می‌گیرد. چند جعبه لازم داریم؟

$$\begin{array}{r} 37 \\ - 5 \\ \hline 32 \\ \hline 02 \end{array}$$

۸ جعبه لازم داریم.
۸ جعبه → برای دو کیلو

$$\begin{array}{l} 5 \times 4 = 20 \\ 5 \times 1 = 5 \\ 5 \times 1 = 5 \end{array}$$

خلاق باش

الگوهای آجر چینی را ادامه دهید.

مرور فصل

فرهنگ نوشتن

۱- با توجه به ضرب و حاصل آن $۲۳ \times ۷ = ۱۶۱$ ، توضیح دهید که حاصل ضرب زیر چگونه به دست می‌آید.

$$\begin{array}{r} ۲۳۰۰۰ \\ \times ۷۰ \\ \hline ۱۶۱۰۰۰۰ \end{array}$$

ابتدا دستان را روی صفرهای گزاریه‌ها در هم ضرب می‌کنیم
در آخر تمام صفرها را جلوی جواب می‌گذاریم

۲- توضیح دهید باقی‌مانده‌ی تقسیم روبه‌رو چگونه به دست می‌آید.

$$\begin{array}{r} ۲۷ \overline{) ۵۷} \\ -۳۵ \\ \hline ۰۲ \end{array}$$

باقی‌دسته‌های ۵ تا می‌درست کنیم ۷ دسته درست می‌شود و ۲ باقی‌مانده
باقی می‌مانند

تمرین

۱- می‌خواهیم ۶ بسته‌ی ۱۲ تایی مداد را بین ۹ نفر به طور مساوی تقسیم کنیم. به هر نفر چند مداد می‌رسد؟

$$\begin{array}{r} ۱۲ \\ \times ۹ \\ \hline ۱۰۸ \\ \hline ۱۰۸ \\ \hline ۰۰ \end{array}$$

به هر نفر ۸ مداد می‌رسد

۲- اگر وزن هر ۵ نخود به طور تقریبی یک گرم باشد، یک کیلوگرم نخود چند تا نخود است؟

یک کیلوگرم ۱۰۰۰ گرم است، بنابراین در یک کیلوگرم نخود تقریباً:

$$۱۰۰۰ \div ۵ = ۲۰۰ \text{ نخود است}$$

۳- در یک کارخانه‌ی پارچه‌بافی ساعتی ۱۲۳۵ متر پارچه بافته می‌شود. در این کارخانه در ۸ ساعت چند متر پارچه بافته می‌شود؟

در هشت ساعت در این کارخانه ۹۸۸۰ متر پارچه بافته می‌شود
 $۱۲۳۵ \rightarrow ۱۰۰۰ + ۲۰۰ + ۳۰ + ۵$

$$\begin{array}{r} \times ۱ \\ ۱۲۳۵ \\ \hline ۸۸۲۰۰ \end{array}$$

۴- اتومبیلی در هر ساعت ۸۰ کیلومتر را طی می کند. اگر به همین ترتیب حرکت کند، در ۳ ساعت چند کیلومتر را می پیماید؟ ۲۴۰ کیلومتر
 ۵۰۰ کیلومتر را در کمتر از ۶ ساعت طی می کند یا بیشتر از آن؟ در ۶ ساعت ۴۸۰ کیلومتر می رود پس ۲۰ کیلومتر
 را در بیش از ۶ ساعت طی می کند

ساعت	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
کیلومتر	۸۰	۱۶۰	۲۴۰	۳۲۰	۴۰۰	۴۸۰	۵۶۰

+۱۶۰ +۱۶۰

۵- زمینی به شکل مربع داریم که هر ضلع آن ۱۰۵ متر است. می خواهیم دور این زمین را دو ردیف سیم خاردار بکشیم.
 به چند متر سیم خاردار نیاز داریم؟ به ۴۲۰۰ متر سیم نیاز داریم

$$\begin{array}{r} 1050 \\ \times 4 \\ \hline 4200 \end{array}$$

۶- یک نقاش در اولین روز کارش ۸ متر مربع از ساختمانی را رنگ کرد. صاحب ساختمان از او خواست که هر روز ۲ برابر روز قبل رنگ کند.

روز دوم چند متر مربع را باید رنگ کند؟ ۱۶ متر مربع

روز سوم چقدر؟ ۳۲ متر مربع

روز چهارم چقدر؟ ۶۴ متر مربع

روز پنجم چقدر؟ ۱۲۸ متر مربع

روز	۱	۲	۳	۴	۵
مساحت رنگ شده	۸	۱۶	۳۲	۶۴	۱۲۸